

Nu får selv stodderbørnene lært at læse...

Replik

En replik til tidens politik,
kultur og samfund

Har folkeoplysningen spillet fallit i dagens Danmark, og har vi – i vores jagt efter, at alle skal være lige – glemt værdien i det forskelligartede? Er der mon noget hos folkeoplysningens fader, i N.F.S. Grundtvigs tankesæt, når det gælder frihed og folkeoplysning, der er brugbart i dag, og kan det gøres forståeligt, så dem, Grundtvig omtalte som *stodderbørnene* – den brede almene befolkning – kan indoptage det i deres tilværelse?

Et af omdrejningspunkterne i Grundtvigs tænkning bliver at myndiggøre folket. Dette skal ske ved folkeoplysning og uddannelse, så danskerne kan tage del i ansvaret for at gøre landet og forsvare danskheden og dens forbindelse med kristendommen. Tanken om folkelig oplysning som forudsætning for frihed udvikler sig hos Grundtvig i 1830'erne og frem. Den er nært forbundet med den tiltagende debat om medbestemmelse og demokrati, der opstår i Danmark som følge af revolutionen i Paris i 1830.

Grundtvig er bevidst om, at folket skal oplyses, hvis den virkelige folkestemme skal lyde, og hvis folket skal kunne tage et medansvar for samfundets udvikling. Dette skal ske på en folkelig højskole, hvor folket såvel som embedsstanden skal lære om folkelivet og folkeånden. Denne oplysning skal kombineres med statsmæssig oplysning, idet Grundtvig påpeger statens betydning for oplysning, hvis ikke staten skal gå i opløsning.

Det *almindelige bedste* spiller en væsentlig rolle i Grundtvigs tænkning, og den førømtalte julirevolution i Paris – og de tendenser i samtiden, som den har skubbet på i Danmark – vil han forebygge med frihed og oplysning som redskaber. Han vender sig derfor imod den antagelse, som de fleste mennesker har i samtiden, at fornuft og erfaring skal være ledestjerne. Deres egen vel og mærke! Imidlertid er de fleste så fattige på fornuft og erfaring, at det bliver en vildfarelse, at det borgerlige selskab bliver friere og lykkeligere i samme grad, som enkeltmanden får lov til at råde sig selv. Grundtvig mener, at oplysningen skal

være statsmæssig, for den oplysning skal modvirke den oplysning, der udspringer af enkeltmandens selvklogskab og selvrådighed.

Grundtvig vender sig altså dels mod den udvikling i samtiden, hvor selvklogskaben råder, dels mod den tanke, at den hellige grav er vel forvaret, hvis selv stodderbørnene får lært at læse.

Netop dette er højest relevant i dag, når vi taler om demokrati, medborgerskab og sammenhængskraft. For som tendenserne er i samfundet i dag, så tager selvrådigheden over på bekostning af det fælles bedste, ligesom en omfattende egoisme præger en manglende vilighed til at tilkende næsten samme frihed, som man selv har behov for. *Generation Mig Først* er kommet på banen i alle aldre... Og selv om det er godt og rigtig set, at langt, langt de fleste unge skal have en uddannelse, så skal det dog kombineres med en folkelig oplysning, så elever og studerende på alle trin i uddannelsessystemet gives de nødvendige forudsætninger for at forstå det, de læser.

Derfor må debatten om frihed og sammenhængskraft i høj grad føres med folkeoplysningens fortegn. Det betyder, at vi har behov for en styrkelse af folkeoplysningens vilkår i det frie foreningsdanmark, såvel som i uddannelsessystemet. Her har de frie skoler en vigtig opgave i at bidrage. For vel er det godt med alle hverdagens eksperter og de semi-kendte, der ytrer sig om dette og hint i diverse blogs og mindre begavede tv-udsendelser, men det er nu en gang også ganske befordrende med folk, der faktisk ved, hvad de taler om.

Derfor er der at sige til Grundtvig, at nu får selv stodderbørnene lært at læse. Nu mangler vi kun en styrkelse af den folkelige oplysning, så de også *forstår* det, de læser...

Esbén Lunde Larsen
Ph.d.-studerende på Grundtvig-
Akademiet og byrådsmedlem (V)
i Ringkøbing-Skjern Kommune

